

Czwartek, 19 stycznia 2017 r.

P8_TA(2017)0004

Sytuacja w Burundi

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 19 stycznia 2017 r. w sprawie sytuacji w Burundi (2017/2508(RSP)) (2018/C 242/03)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje poprzednie rezolucje w sprawie Burundi, w szczególności dwie ostatnie rezolucje przyjęte w dniach 9 lipca 2015 r.⁽¹⁾ i 17 grudnia 2015 r.⁽²⁾,
- uwzględniając zmienioną umowę z Kotonu, w szczególności jej art. 96,
- uwzględniając decyzję Rady (UE) 2016/394 z dnia 14 marca 2016 r. w sprawie zakończenia procedury konsultacji z Republiką Burundi na mocy art. 96 Umowy o partnerstwie między członkami grupy państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku, z jednej strony, a Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi z drugiej strony⁽³⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 4 października 2016 r. w sprawie przyszłości stosunków AKP-UE po roku 2020⁽⁴⁾,
- uwzględniając rezolucję Wspólnego Zgromadzenia Parlamentarnego AKP-UE z dnia 9 grudnia 2015 r. w sprawie sytuacji w Burundi,
- uwzględniając Porozumienie z Aruszy na rzecz pokoju i pojednania w Burundi z dnia 28 sierpnia 2000 r.,
- uwzględniając konstytucję Burundi, w szczególności jej art. 96,
- uwzględniając Afrykańską kartę na rzecz demokracji, wyborów i dobrych rządów,
- uwzględniając Afrykańską kartę praw człowieka i ludów,
- uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka,
- uwzględniając oświadczenie wiceprzewodniczącej Komisji/ wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa wydane w imieniu Unii Europejskiej w dniu 21 października 2016 r. na temat Republiki Południowej Afryki, Burundi i Międzynarodowego Trybunału Karnego (MTK),
- uwzględniając rozporządzenie Rady (UE) nr 2015/1755 z dnia 1 października 2015 r. w sprawie środków ograniczających w związku z sytuacją w Burundi⁽⁵⁾, a także przedłużenie obowiązywania tych środków z dnia 29 września 2016 r.;
- uwzględniając rezolucję Afrykańskiej Komisji Praw Człowieka i Ludów z dnia 4 listopada 2016 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw człowieka w Burundi,
- uwzględniając sprawozdanie z dnia 20 września 2016 r. przedstawione przez jednostkę ONZ ds. niezależnego dochodzenia w sprawie Burundi (UNIIB) ustanowioną na mocy rezolucji Rady Praw Człowieka nr S-24/1,
- uwzględniając sprawozdanie wysokiego komisarza ONZ ds. praw człowieka z dnia 17 czerwca 2016 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw człowieka w Burundi,
- uwzględniając rezolucję przyjętą przez Radę Praw Człowieka ONZ w dniu 30 września 2016 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw człowieka Burundi,

⁽¹⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2015)0275.

⁽²⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2015)0474.

⁽³⁾ Dz.U. L 73 z 18.3.2016, s. 90.

⁽⁴⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2016)0371.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 257 z 2.10.2015, s. 1.

Czwartek, 19 stycznia 2017 r.

- uwzględniając sprawozdanie delegacji Afrykańskiej Komisji Praw Człowieka i Ludów z dnia 17 maja 2016 r. dotyczące misji rozpoznawczej w Burundi, która odbyła się w dniach 7–13 grudnia 2015 r.,
  - uwzględniając oświadczenie rzecznika ESDZ z dnia 6 stycznia 2017 r. w sprawie delegalizacji Ligi Iteka w Burundi,
  - uwzględniając art. 135 ust. 5 i art. 123 ust. 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że Burundi znajduje się w stanie ciężkiego kryzysu politycznego, społecznego i gospodarczego od kwietnia 2015 r., kiedy to prezydent Pierre Nkurunziza – z naruszeniem porozumień z Aruszy oraz konstytucji państwowej – postanowił ubiegać się o wybór na trzecią kadencję; mając na uwadze, że w niedawnych oświadczeniach prezydent Nkurunziza nie wykluczył możliwości wprowadzenia w konstytucji Burundi zmian pozwalających mu ubiegać się o czwartą kadencję zaczynającą się w 2020 r.;
- B. mając na uwadze, że w dniu 19 października 2016 r. Burundi powiadomiło MTK o wypowiedzeniu statutu rzymskiego i wystąpieniu z MTK po tym, jak MTK postanowił rozpocząć wstępne dochodzenie w sprawie przemocy i naruszeń praw człowieka w tym państwie;
- C. mając na uwadze, że w dniu 15 listopada 2016 r. Liga Iteka opublikowała wspólnie z Międzynarodową Federacją Praw Człowieka (FIDH) sprawozdanie pt. „Repression and Genocidal Dynamics in Burundi” („Dynamika represji i ludobójstwa w Burundi”), po dwóch latach prowadzonego w kraju dochodzenia, w wyniku którego uzyskano aktualne informacje na temat rządowych represji i masowych naruszeń praw człowieka; mając na uwadze, że kilka tygodni później Liga Iteka opublikowała też kilka sprawozdań z dochodzeń w sprawie najpoważniejszych przestępstw popełnionych przez siły rządowe w Burundi: morderstw, uprowadzeń, wymuszonych zaginięć, tortur, gwałtów i zatrzymań na wielką skalę; mając na uwadze, że przestępstwa te pozostają całkowicie bezkarne; mając na uwadze, że w październiku 2016 r. zdelegalizowano 5 innych organizacji praw człowieka, tj. Forum na rzecz Wzmocnienia Społeczeństwa Obywatelskiego (Forum pour le renforcement de la société civile, FORSC), Forum na rzecz Świadomości i Rozwoju (Forum pour la conscience et le développement, FOCODE), Akcja Chrześcijańska na rzecz Zakazu Tortur (Action chrétienne pour l’abolition de la torture, ACAT), Burundyjskie Stowarzyszenie na rzecz Ochrony Praw Człowieka i Praw Osób Aresztowanych (Association burundaise pour la protection des droits humains et des personnes détenues, APRODH) oraz Sieć Uczciwych Obywateli (Réseau des citoyens probes, RCP);
- D. mając na uwadze, że w listopadzie 2016 r. FIDH poinformowała, że ponad 1 000 osób poniosło śmierć, 8 000 osób jest przetrzymywanych z powodów politycznych, 300–800 osób zaginęło, odnotowano setki przypadków tortur, setki kobiet doświadczyły przemocy seksualnej, doszło do tysiący arbitralnych aresztowań, ponad 310 000 osób zmuszono do udania się na uchodźstwo do krajów ościennych, a ponad 61 000 osób przesiedlono na terenie kraju; mając na uwadze, że stan bezpieczeństwa w Burundi stanowi zagrożenie dla stabilności całego regionu;
- E. mając na uwadze, że rząd coraz bardziej ogranicza swobodę niezależnych mediów i prasy, przy czym dziennikarze padają ofiarą wymuszonych zaginięć, gróźb i napaści fizycznych lub nękania sądowego; mając na uwadze, że zawieszono działanie wszystkich niezależnych stacji radiowych; mając na uwadze, że Reporterzy bez Granic umieścili Burundi na 156. miejscu wśród 180 krajów w światowym rankingu wolności prasy;
- F. mając na uwadze, że w marcu 2016 r. UE zakończyła konsultacje na podstawie art. 96 umowy z Kotonu i zawiesiła bezpośrednie wsparcie finansowe dla administracji burundyjskiej, uznając, że zobowiązania poczynione przez rząd w zakresie praw człowieka, zasad demokratycznych i praworządności nie są satysfakcjonujące;
- G. mając na uwadze, że system sądownictwa w Burundi jest głęboko skorumpowany oraz że chociaż od początku kryzysu wiele osób zostało zamordowanych lub poddanych torturom, często przez policję i służby wywiadowcze, to jednak bardzo niewielu sprawców postawiono przed sądem;

Czwartek, 19 stycznia 2017 r.

- H. mając na uwadze, że istnieją obawy przed etnicznością kryzysu przez rząd, a retoryka podziału stosowana przez urzędników państwowych staje się powszechną tendencją, o której wspominają również urzędnicy ONZ;
- I. mając na uwadze, że według doniesień członkowie młodzieżowej ligi partii rządzącej, Imbonerakure, dopuszczają się aresztowań i pobic mieszkańców oraz kradzieży ich majątku, a także używają gwałtu jako broni; mając na uwadze, że ich ataki wymierzone są w opozycjonistów, zwłaszcza członków Narodowych Sił Wyzwoleńczych; mając na uwadze, że w ubiegłych miesiącach wielu opozycjonistów oraz wiele osób uważanych za przeciwników zamordowano, aresztowano, pobito lub torturowano;
- J. mając na uwadze, że 29 września 2016 r. Rada przedłużyła obowiązywanie unijnych środków ograniczających wobec Burundi do 31 października 2017 r.; mając na uwadze, że środki te obejmują zakaz podróżowania i zamrożenie aktywów i są skierowane przeciwko konkretnym osobom, których działania uznano za podważające demokrację lub utrudniające znalezienie politycznego rozwiązania kryzysu w Burundi;
- K. mając na uwadze trwające wysiłki mediacyjne, podejmowane przy pełnym poparciu Unii Afrykańskiej, Wspólnoty Wschodnioafrykańskiej, UE i ONZ, służące wspieraniu dialogu wewnątrzburundyjskiego z myślą o znalezieniu kompromisowego, pokojowego rozwiązania kryzysu w Burundi;
1. wyraża głębokie zaniepokojenie pogarszającą się sytuacją polityczną i stanem bezpieczeństwa w Burundi; potępia występującą od 2015 r. przemoc w Burundi, której skutkami są śmierć, tortury, ukierunkowana przemoc wobec kobiet, w tym gwałty zbiorowe, prześladowanie i uwięzienie tysięcy osób, przymusowe przesiedlenie setek tysięcy Burundyjczyków, niesłuszne aresztowania i bezprawne pozbawienie wolności oraz naruszanie wolności prasy i słowa, a także powszechna bezkarność sprawców tego rodzaju czynów; wzywa do przeprowadzenia dogłębnego, niezależnego śledztwa w sprawie zabójstw i nadużyć oraz do postawienia przed sądem osób, które dopuściły się tych czynów;
  2. przypomina władzom Burundi o ciężącym na nich obowiązku gwarantowania, chronienia i propagowania praw podstawowych, w tym obywatelskich i politycznych praw obywateli, takich jak wolność słowa i wolność zgromadzeń, jak przewidziano w Afrykańskiej karcie praw człowieka i ludów oraz innych międzynarodowych i regionalnych instrumentach w dziedzinie praw człowieka; przypomina rządowi Burundi o jego międzynarodowych zobowiązaniach wynikających z Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych, w szczególności w zakresie poszanowania podstawowych wolności i praworządności oraz rozpatrywania spraw sądowych, zwłaszcza w odniesieniu do prawa do rzetelnego i bezstronnego procesu.
  3. wyraża głębokie zaniepokojenie z powodu przyjęcia w dniach 23 i 28 grudnia 2016 r. przez Zgromadzenie Narodowe w Burundi dwóch projektów ustaw ustanawiających bardziej rygorystyczną kontrolę działalności krajowych i międzynarodowych organizacji pozarządowych; zwraca uwagę, że w wyniku tych ustaw w dniu 3 stycznia 2017 r. Lidze Iteka zakazano działalności w kraju; nalega na władze Burundi, by ponownie rozpatrzyły tę decyzję; potwierdza zasadniczą rolę, jaką społeczeństwo obywatelskie i działacze na rzecz praw człowieka odgrywają w demokratycznym społeczeństwie; wzywa władze lokalne, by umożliwiły im swobodne i bezpieczne działanie;
  4. wzywa do natychmiastowego i bezwarunkowego uwolnienia wszystkich więźniów sumienia; wzywa UE i jej państwa członkowskie, by podwoiły wysiłki służące wsparciu i ochronie zagrożonych obrońców praw człowieka i organizacji zajmujących się prawami człowieka w tym kraju;
  5. wzywa władze Burundi do bezzwłocznego otwarcia mediów oraz do zezwolenia przywódcom opozycji na wygnaniu na powrót do kraju;
  6. wzywa rząd Burundi do wznowienia współpracy z Biurem Wysokiego Komisarza NZ ds. Praw Człowieka i Radą Praw Człowieka ONZ oraz do udzielenia pracownikom OHCHR prawa wstępu do miejsc przetrzymywania; wzywa rząd Burundi, aby przestrzegał praw człowieka i podstawowych wolności wszystkich osób i gwarantował je, zgodnie ze swoimi międzynarodowymi zobowiązaniami;
  7. zdecydowanie popiera zasady i wartości demokratyczne, prawa człowieka i praworządność jako podstawowe elementy umowy o partnerstwie AKP–UE oraz zasady określone w porozumieniu z Aruszy; wzywa wszystkie strony do ustalenia warunków niezbędnych do odbudowy zaufania i budowy jedności narodowej w drodze pluralistycznego i przejrzystego dialogu narodowego z udziałem rządu, partii opozycyjnych i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, zgodnie z porozumieniem Aruszy i konstytucją Burundi;

Czwartek, 19 stycznia 2017 r.

8. z głębokim zaniepokojeniem zauważa, że Burundi oficjalnie wycofało się ze statutu rzymskiego; przypomina, że MTK to jedna z najważniejszych instytucji pomagających obywatelom w dochodzeniu sprawiedliwości w obliczu najpoważniejszych przestępstw, gdy nie jest to możliwe na szczeblu krajowym;
9. wzywa Radę Bezpieczeństwa ONZ i MTK, aby szybko wszczęły pełne dochodzenie w sprawie zarzutów naruszania praw człowieka w Burundi, obejmujących podejrzenie popełnienia na terenie jego jurysdykcji zbrodni ludobójstwa podczas niedawnego kryzysu w kraju;
10. potępia przyjęcie nowej ustawy w sprawie utworzenia krajowych oddziałów ochotniczych, co zalegalizuje działalność brutalnych bojówek młodzieżowych Imbonerakure, powszechnie oskarżanych przez międzynarodowe organizacje praw człowieka i ONZ o ciężkie naruszenia praw człowieka i działanie w poczuciu bezkarności; wzywa do natychmiastowego rozbrojenia bojówek;
11. popiera decyzję, jaką Rada podjęła po fiasku rozmów podjętych na podstawie art. 96 umowy z Kotonu, przewidującą zawieszenie bezpośredniego wsparcia finansowego dla administracji burundyjskiej, w tym wsparcia budżetowego, ale utrzymanie pełnego wsparcia finansowego dla ludności oraz pomocy humanitarnej za pośrednictwem pośrednich kanałów;
12. z zadowoleniem odnotowuje przyjęcie przez UE w dniu 1 października 2015 r. ukierunkowanych sankcji, spójne z podjętą przez Unię Afrykańską decyzją o nałożeniu ukierunkowanych sankcji obejmujących ograniczenia w podróżowaniu i zamrożenie aktywów, wymierzonych w Burundyjczyków odpowiedzialnych za łamanie praw człowieka oraz te osoby, które utrudniają dążenie do politycznego rozwiązania kryzysu; wzywa UE do rozszerzenia tych sankcji na wszystkie osoby, których działania stanowią zagrożenie dla pokoju i stabilności w regionie, podżegają do nienawiści i naruszają porozumienie z Aruszy;
13. wyraża zaniepokojenie, że kryzys polityczny może doprowadzić do konfliktu etnicznego; potępia ewidencjonowanie ludności w administracji i armii burundyjskiej według ich przynależności etnicznej; wzywa wszystkie strony do przestrzegania porozumienia z Aruszy;
14. z zadowoleniem przyjmuje powołaną w listopadzie 2016 r. komisję śledczą ONZ do zbadania przypadków łamania i naruszania praw człowieka w Burundi od kwietnia 2015 r.; wzywa władze Burundi do pełnej współpracy z członkami komisji śledczej;
15. popiera rezolucję Rady Bezpieczeństwa ONZ z lipca 2016 r. zatwierdzającą rozmieszczenie sił policyjnych ONZ w Burundi w celu ograniczenia przemocy i naruszeń praw człowieka w tym kraju; wzywa Radę Pokoju i Bezpieczeństwa Unii Afrykańskiej, aby niezwłocznie wysłała do Bużumbury delegację, która spotkałaby się z prezydentem Nkurunzizą i wywarła na niego nacisk, by położył kres nadużyciom popełnianym przez siły bezpieczeństwa;
16. wzywa Unię Afrykańską, ONZ i UE, aby poważnie wzięły pod uwagę wymiar regionalny i zapobiegły dalszej destabilizacji w regionie; wzywa wiceprzewodniczącą/wysoką przedstawiciel, aby podjęła kontakty z władzami Burundi i wszystkimi innymi ważnymi podmiotami oraz wsparła, odnowiła i zwiększyła wiarygodność regionalnych zabiegów mediacyjnych podejmowanych przez Wspólnotę Wschodnioafrykańską w celu znalezienia na drodze otwartego i pluralistycznego dialogu trwałego rozwiązania kryzysu, które byłoby zgodne z konstytucją, porozumieniem z Aruszy i międzynarodowym prawem dotyczącym praw człowieka;
17. wyraża głębokie zaniepokojenie coraz większym napływem uchodźców do państw ościennych oraz alarmującą sytuacją humanitarną w Burundi; ponownie wyraża poparcie dla wszystkich organizacji humanitarnych działających na miejscu i sąsiednich krajów przyjmujących oraz solidaryzuje się z nimi; wzywa ponadto UE do zintensyfikowania pomocy w regionie;
18. wyraża głębokie zaniepokojenie zapowiedzią prezydenta Nkurunzizy z dnia 30 grudnia 2016 r., że mógłby ponownie ubiegać się o czwartą kadencję prezydencką w 2020 r.;

Czwartek, 19 stycznia 2017 r.

19. wyraża szczególne zaniepokojenie dramatycznie wysokim poziomem dyskryminacji i kryminalizacji osób LGBTI w Burundi; w związku z tym wzywa Zgromadzenie Narodowe i rząd Burundi do uchylecia artykułów kodeksu karnego, które dyskryminują osoby LGBTI;

20. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji rządowi i parlamentowi Burundi, Radzie AKP-UE, Komisji, Radzie, Wspólnocie Wschodnioafrykańskiej i rządowi jej państw członkowskich, wiceprzewodniczącej Komisji/wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, instytucjom Unii Afrykańskiej i sekretarzowi generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych.
